

FEDIVERS

15 anys de mitjans socials federats

Rita Barrachina

Fedivers, 15 anys de mitjans socials federats
Copyright 2023 per Rita Barrachina

Contingut sota llicència CC BY-SA
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.ca>

Es pot copiar, modificar i, fins i tot, vendre aquest llibre sempre i quan es respecti la llicència. Si es modifica, la modificació s'ha de llicenciar sota la mateixa llicència CC BY-SA. Per dubtes sobre la llicència es pot contactar al correu: hola@gamifi.cat

Coberta per Rita Barrachina, sota CC BY-SA
Logo de la Fedi per Eukombos, sota Domini públic CC-0
Revisió del text per Marcel Costa

Codi font i versions pdf del text i la coberta a:
<https://gamifi.cat/llobres/9788409505296.zip>

Tipografia del text: Atkinson Hyperlegible (brailleinstitute.org)
Tipografia del títol a la coberta: Bebas v1.1 (dharmatype.com)

ISBN: 978-84-09-50529-6
Dipòsit Legal: B 9683-2023

Impressió: QP Print (Molins de Rei, Barcelona)

Obra derivada de: "*Fedivers: mitjans socials federats per una web comunitària*" Copyright 2022 per Fedicat sota CC BY-SA. Modificacions: creada introducció i nous subapartats al FediLlibret: Diner públic, cultura lliure, i Un observatori de presència digital. Afegit Lemmy i BookWyrms a eines; i a veïnes, Anartist, nodes eusquera i gallec. Afegides les FediNius amb correccions ortogràfiques i l'apartat final MetaLlibret.

Continguts

Introducció.....	7
FediLlibret.....	11
Conceptes bàsics.....	13
Xarxa vs. Servei.....	13
Lliure vs. Obert vs. Privatiu.....	14
Descentralització vs. Centralització.....	16
Principis vs. Control.....	18
Valor vs. Preu.....	23
Sobre la Fedi.....	25
Un protocol per a federar-les a totes.....	27
Qüestió d'escala i voluntats.....	30
Onades fediversals.....	32
Usurpacions i reinencions de roda.....	33
Res és perfecte.....	35
Participa!.....	37
Benvinguda.....	37
Tria el teu node.....	39
Línies de temps i publicacions.....	43
Coneix les teves veïnes.....	49
Gràcies per quedar-te!.....	51
Referències.....	53
Fuig de les GAFAM!.....	53
Vine a la Fedi!.....	55
Glossari.....	57
FediNius.....	61
Hivern.....	63
Primavera.....	69
Estiu.....	77
Tardor.....	85
MetaLlibret.....	93

Introducció

Aquest llibre és un petit homenatge a la Federació de mitjans socials lliures o Fedivers, que al 2023 celebra quinze anys d'existència. L'aventura de la primera part d'aquest llibre, el FediLlibret, va començar al 2018 i el text va ser actualitzat col·lectivament per darrera vegada al maig del 2022. En aquesta versió en paper, a més del FediLlibret, també s'inclouen les FediNius i, a l'apartat final anomenat MetaLlibret, s'explica com s'ha revisat i publicat el llibre.

Al 2020 se'm va ocórrer començar a celebrar l'aniversari de la Fedi i algunes companyes de fedicat i fediverse.party s'hi van sumar. La primera entrada a Identi.ca (el primer gran node fediversal) la va publicar l'Evan el 18 de maig de 2008. I és per això que algunes fedizens vam començar a celebrar l'aniversari de la Fedi aquest dia. El 18 de maig de 2020, pel 12è aniversari, la Lostinlight va crear un text commemoratiu a la web de fediverse.party. A nivell local, en Xaloc i jo vam escriure una entrada en català als nostres blogs, i vam crear i pujar a un repositori algunes imatges de la Pleroma-tan, la mascota del programari Pleroma. Per la celebració del 2021, la Lostinlight va crear un nou text a fediverse.party i, a nivell local, vam trobar-nos literalment quatre gats fediversals per petar la xerrada a través del BigBlueButton de la eXO.

A més, coses de les coincidències, algunes fedizens van crear FediVision, un concurs musical que es duu a terme en paral·lel a Eurovisión i que consisteix en crear cançons originals, compartir-les i votar-les. No hi ha premis en diners ni res, només es fa per passar-ho bé i descobrir artistes fediversals. Tota la informació d'aquest concurs musical fediversal es pot trobar a la pàgina web fedivision.party. Tot i que Fedivision no té cap connexió amb la celebració que algunes fem de l'aniversari de la Fedi, pel meu gust, és una bonica coincidència. Pel 14è aniversari de la Fedi del 2022, a

can Fedicat vam actualitzar el FediLlibret. Però durant aquell any també vam crear un observatori de presència digital des del punt de vista de la cultura lliure, i les FediNius, que s'inclouen en aquesta publicació. A nivell internacional, pel #HappyFedi2U o #Fediverse14, la Lostinlight i la Minoru de fediverse.party van crear un qüestionari fediversal anomenat FediQuiz, amb preguntes sobre la història de la Fedi, els logos i llenguatges dels programaris, etc.

A més, de retruc, mentre algunes celebràvem l'aniversari de la Fedi, es va tornar a celebrar Fedivision i va guanyar la cançó "Se llama Fediverso", una rumba molt enganxosa cantada per un músic francès de Montpeller.

Enguany, per celebrar els 15 anys d'existència de la Fedivers, heus aquí aquest llibret.

Aprofitant l'aniversari de la Fedi, aquesta publicació també vol celebrar la cultura lliure digital. És per això que aquest llibret ha estat creat amb programari lliure i local, i el codi font i la llicència recíproca en faciliten el seu reús. Per detallar la part tècnica, aquest llibre ha estat creat en un sistema operatiu Debian i la maquetació del text s'ha fet amb Scribus. La coberta ha estat dissenyada amb Inkscape, un programari de dibuix vectorial. A més, només se n'ha fet difusió a la Fedi i en espais digitals autogestionats.

Moltes gràcies a totes les persones que creen i fomenten la cultura lliure digital.

Rita Barrachina

FediLlibret

Conceptes bàsics

Xarxa vs. Servei

Segons la Viquipèdia, "una xarxa social és una estructura social composta per individus o organitzacions anomenats «nodes» que estan lligats o connectats per un o més tipus d'interdependència com ara amistat, parentesc, interessos comuns, intercanvis financers, relacions sexuals, creences, coneixements o prestigi. (...) La xarxa també pot ser usada per mesurar el capital social, que és el valor que un individu rep de la xarxa social".

En termes sociològics, doncs, una xarxa social la configuren les persones amb els seus vincles, i genera valor.

Per la seva naturalesa, distingim dos tipus de xarxes socials, les analògiques i les digitals. Les analògiques es donen de manera orgànica i no es creen amb l'ús de tecnologies. Sovint són relacions de parentesc i amistat basades en la proximitat física. I les digitals, que es creen i desenvolupen a través de programari que utilitzem a través d'Internet, la «Xarxa de xarxes». Sovint són relacions basades en interessos comuns o afinitat ideològica.

Els programes que fem servir per relacionar-nos amb altres persones, solen ser presentats en forma de servei, de plataformes que en fomenten el seu ús. Alguns són privatis i centralitzats, com Facebook o Twitter; i alguns són lliures, descentralitzats i federats, com Pleroma, Peertube, Pixelfed, Mastodon, etc.

Lliure vs. Obert vs. Privatiu

A dia d'avui (abril del 2023), molts dels programes que executem a les nostres màquines, siguin ordinadors, telèfons o tauletes, són creats per persones. I si no som nosaltres qui hem creat un programa és que ho ha fet algú altre.

Un programa és com qualsevol obra i té una llicència. Però en el cas del programari, la seva llibertat defineix la nostra pròpia, com a usuàries d'aquella tecnologia en concret.

Si un programa té una llicència privativa, serà com una caixa negra de la que no podem veure'n el contingut. Si utilitzem programari lliure, ens assegurem poder mirar dins la caixa amb aquestes quatre llibertats fonamentals:

0. Utilitzar el programa com vulguem

1. Llegir el codi per estudiar-lo i adaptar-lo

2. Distribuir còpies del programa a qui ho necessiti

3. Distribuir còpies de les versions del programa

Posem que anem a un restaurant i demanem la recepta d'un plat. Potser no ens la donen, argumentant que els podriem fer la competència muntant un restaurant també. Seria una recepta privativa perquè ens priva d'utilitzar-la, modificar-la i compartir-la.

Si anem a casa de l'àvia, segur que ens donarà la recepta, posem d'una truita de patates. I de la seva recepta, l'original, probablement en farem alguna adaptació: un dia que no tinguem patates, la podrem fer amb espàrrecs, adaptant-la així a les nostres necessitats o gustos. A més, la nostra àvia no s'enfadarà si compartim la seva recepta amb les nostres amistats. La recepta de l'àvia, doncs, és lliure

perquè la podem usar, modificar i compartir, tan l'original com les modificacions.

El programari lliure és sempre de codi obert però, quan es parla de codi obert, no sempre s'està parlant de programari lliure. Quan un programa permet estudiar-ne el codi però permet privatitzar-ne les modificacions es parla de codi obert. Perquè un programa sigui lliure, les modificacions que se'n fan també han de ser publicades.

El moviment del programari lliure va néixer als anys vuitanta, però als noranta, aquells que consideraven que tenir accés al codi font era un actiu empresarial, es van inventar el concepte de «Open Source» (Codi obert). Amb els anys, fins i tot Microsoft, que sempre havia carregat molt durament contra el programari lliure, es va sumar al codi obert.

I així, el programari lliure seria un moviment social i, el codi obert, una metodologia empresarial que sovint es beneficia de les contribucions que moltes persones fan de forma altruista.

Diner públic, cultura lliure

És realment trist que, a aquestes alçades i tenint de tot, des de les administracions s'usi i es promoció programari privatiu amb diner públic. Més enllà del codi que es fabrica, -com es reclama al projecte «Public money, public code» (Diner públic, codi públic) de la Free Software Foundation Europe (FSFe)-, és raonable també poder tenir accés al codi font de qualsevol contingut que hagi estat pagat amb els impostos de la ciutadania.

I és especialment preocupant que, des del sistema educatiu, s'ensinistri als futurs clients de les grans tecnològiques. Sense criteri no anirem pas enlloc.

Descentralització vs. Centralització

Grans tecnològiques com les GAFAM (Google, Amazon, Facebook, Apple, Microsoft), a més de crear programari privatiu, es basen en models arquitectònics centralitzats.

Tot el que aboquem en aquests serveis (imatges, converses, etc.), queda a disposició de l'empresa en qüestió, que emmagatzema les nostres vides als seus ordinadors.

Anomenades «el petroli del segle XXI», les nostres dades són millor que el petroli perquè són infinites i més barates d'extraure. I aquestes empreses les usen per lucrar-se i acumular poder: les venen a altres empreses, fan experiments socials, vigilen a la població de forma massiva, manipulen l'opinió pública i la intenció de vot i, en general, alteren la nostra percepció del món i de nosaltres mateixes. Una característica que tenen en comú els serveis privatis centralitzats és la unilateralitat de la seva governança ja que són serveis controlats per empreses capitalistes, on la presa de decisions no és horitzontal ni transparent. La usuària usa el servei, però les seves dades són propietat de l'empresa, amb el que la usuària acaba sent usada per l'empresa que proporciona el servei. És per això que es parla de capitalisme cognitiu.

Als serveis de mitjans digitals centralitzats hem d'obrir un compte a cada servei específic per poder contactar amb les persones que són allà dins perquè les usuàries d'un mitjà privatiu no es poden posar en contacte amb les usuàries d'un altre mitjà privatiu: des de Twitter no pots seguir gent a Facebook ni a la inversa. Tecnològicament és possible, però aquestes empreses posen més ganes en escombrar cap a casa i guanyar diners que no pas en connectar les persones.

Per connectar les persones tenim la Fedivers, una federació de mitjans socials on les usuàries poden contactar entre elles independentment del programari i del servidor que facin servir. L'objectiu de la Fedi és connectar les persones a través dels nodes que hi participen, és a dir, els ordinadors o servidors on s'instal·len els programes que donen el servei.

L'estructura de la Fedi es basa en un model descentralitzat que funciona gràcies a protocols d'interconnexió, a quotes o donatius, i a la bona voluntat de les persones que hi participen, ja siguin usuàries, administradores o moderadores.

A la federació tenim nodes de diversos programes perquè cada programa té la seva funció. Un programari fediversal (Peertube-vídeo, Pleroma-microblogging, Pixelfed-imatges, etc.) permet ser instal·lat en un servidor web i donar servei a una o diverses persones. Si algú diu que ha desplegat una instància de PixelFed, vol dir que ha instal·lat el programa PixelFed en un servidor i sota un domini en concret, com pixelfed.org o picto.anartist.org.

Parlem d'un node fediversal quan ens referim a una pàgina web que permet crear un compte, ja sigui per invitació, per petició o perquè els registres estan oberts. Si algú diu que s'ha registrat a un node, vol dir que ha obert un compte en algun mitjà federat.

Tot i que sovint no es fa massa diferència entre els termes instància i node, i s'usen aleatòriament, no són exactament el mateix. La instància seria des del punt de vista de l'administradora que instal·la el programa en un servidor. I el node seria des del punt de vista de la persona que es registra a l'eina fediversal i en fa ús.

Principis vs. Control

A diferència dels serveis centralitzats de les GAFAM, que són «cortijos tecnològics» que fomenten el capitalisme cognitiu a través d'algoritmes publicitaris, la Fedi és un espai que permet posar en pràctica certs principis molt més en sintonia amb la sobirania tecnològica, la descentralització web i els drets humans.

Autogestió

A diferència dels serveis GAFAM, la Fedi s'organitza de forma comunitària. Tot i haver empreses propietàries de nodes, els mitjans federats són desenvolupats per persones d'arreu del món, al marge de cap corporació o institució oficial. I en general, cada node és una comunitat que s'autogestiona les seves despeses, sovint amb les quotes o donacions de les persones que hi participen.

En tecnologies digitals, a més de la proximitat física, -com projectes locals o regionals basats en programari lliure-, podem parlar de la proximitat ideològica, el fet de crear o participar de tecnologies lliures per la seva sobirania i ètica.

Descentralització

Les usuàries dels sistemes privatis es concentren per milions als servidors d'empreses que, per seguir acumulant poder, controlen la informació que reben les seves usuàries i es lucren i experimenten amb les seves dades. A mitjans federats, l'acumulació de poder

és més difícil que es doni però, igualment, no és desitjable. I és per això que ens repartim en diferents nodes però totes estem connectades. Com diria la dita: cadascú al seu node, i la Federació al de totes. Les nostres dades s'emmagatzemen a cada node que fa de servidor, però ningú té una còpia completa de la Fedi. I, de moment, ningú pretén lucrar-se amb les dades de les altres.

Interoperabilitat

Si ets a Twitter no pots contactar amb la gent de Facebook perquè els seus amos ho han decidit així. Però tècnicament, és possible. La Fedivers és un ecosistema heterogeni on hi ha diverses eines (Pleroma, Mobilizon, Peertube, Mastodon, etc.) que connecten entre elles, és a dir, federen perquè comparteixen protocols que els permeten interactuar. I cada eina permet diverses comunitats que s'apleguen per regió, idioma, tema, etc.

A diferència dels serveis de mitjans publicitaris, a la Fedivers les eines i comunitats no competeixen, si no que tracten de cooperar entre elles.

Replicabilitat

A diferència de Twitter o Facebook, a mitjans federats qualsevol persona pot muntar un node d'una eina federada i crear la seva comunitat. Si t'agrada el programari GNU social, pots muntar-te la teva pròpia instància en un servidor, és a dir, que un ordinador executarà el servei i farà de node. Si vols, podràs convidar a altres persones a formar-ne part. I un cop hi participin, podran contactar amb la resta de fedizens.

Independència

De tant en tant, els serveis centralitzats cauen i les seves usuàries queden desconnectades entre si. Això a la Fedivers no pot passar. Si un node o servidor cau, no cau tota aquella eina, i menys la Federació sencera: només cau el node en qüestió. Podem tenir paciència i esperar que se solucioni o tenir un compte alternatiu en algun altre node de la mateixa eina o d'una altra. Algú podria desendollar Twitter però ningú pot apagar tota la Fedi.

Diversitat

A la federació tenim molts nodes de cada eina o programa. És per això que, a l'hora d'entrar a la Fedivers podem triar per eina o per node. Si volem una funcionalitat concreta, com publicar vídeo, ens decantarem per Peertube. Si volem publicar imatges, per Pixelfed. I si volem publicar esdeveniments, per Mobilizon. Primer triarem l'eina i, després, el node. Un que ja doni el servei o un nou que podem crear. Però si només volem publicar text per comentar la jugada, podem triar entre molts programes: Pleroma, Friendica, Akkoma, Mastodon, etc. Totes tenen les seves particularitats i algunes ens poden agradar més que altres. I com totes estan connectades, poden interactuar des d'allà on siguem. Tria el node que més s'adapti al que necessites!

Confiança

A la Fedivers, qualsevol persona amb certs recursos i coneixements, pot crear un node i gestionar-lo com

vulgui. Les persones que gestionen el node s'anomenen «administradores del node».

Als serveis de mitjans socials privatius, la relació entre les administradores (les accionistes de l'empresa) i les usuàries (el valor de l'empresa) és mercantil. A la Fedi, la relació la defineixen les administradores i les usuàries del node. I molts nodes contempnen la figura de la moderadora. Les administradores tenen poder absolut sobre el node i, per tant, és recomanable que les usuàries facin l'esforç de saber qui administra el node del que participen.

Aprenentatge

Si vols participar a mitjans federats però no tens els coneixements tècnics per administrar un node, pots registrar-te a un node existent o adquirir els coneixements necessaris per aprendre a gestionar-lo. Pots aventurar-te a llegir manuals, experimentar o demanar ajut. Trobaràs moltes persones que t'ajudaran encantades.

Si no, cada vegada hi ha més allotjament que, per una quota de servei, no has de preocupar-te de la part tècnica però sí et permet ser l'administradora del node. No és barat, però és una opció addicional a tenir en compte.

Respecte

A tots els mitjans socials, privatius o lliures, hi ha «trolls» o usuàries que es dediquen a molestar-ne d'altres. Tot i així, l'ambient que es respira a mitjans privatius és més de «jungla digital», on milions de persones i «bots» (programes que a vegades es fan

passar per persones) hi diuen la seva de qualsevol manera. Aquest fenomen es veu amplificat a mitjans privatis perquè la polarització i la crispació augmenten la interacció (no sana) de les seves usuàries i, així, aquestes empreses guanyen molts diners, tot i que d'una forma moralment molt reprovable. Pertànyer a mitjans socials federats sol representar un acte de consciència digital i les persones que en formen part solen mostrar les seves opinions de forma respectuosa. Diguem que hi ha un salt qualitatiu entre fer ús d'un servei enganyosament gratuït i ser conscient de formar part d'una comunitat autogestionada. I això, es tradueix en el respecte que es tenen les persones en uns espais i altres.

Un observatori de presència digital

Al 2022, a Fedicat vam crear una eina per examinar espais digitals des del punt de vista de la cultura lliure:

0. El programari amb el que s'ha creat la web i on està allotjada.
1. La presència o absència a la web de rastrejadors i/o anuncis que alimenten el capitalisme cognitiu.
2. La presència o absència de mitjans socials digitals. I si n'hi ha de lliures, quin tipus d'interacció fan.
3. La llicència del contingut del projecte.

Amb observacions com aquestes, podem determinar ràpidament quin tipus de presència digital té un projecte sota paràmetres de cultura lliure.

Valor vs. Preu

Imaginem que anem a comprar verdures: si anem al supermercat, se'ns indicarà l'origen i el productor i podrem valorar si hi han posat pesticides, quin tipus de llavor fan servir, o quines condicions de treball tenen els pagesos que cultiven aquestes verdures. Si anem a una cooperativa agroecològica, ens assegurem que les verdures que consumim són saludables, de temporada, de proximitat, i els pagesos que les cultiven, a més de tenir un sou digne i drets laborals, s'organitzen horitzontalment.

En aquest cas, el seu valor ètic és més elevat i el seu preu també, amb el que les verdures comprades a una cooperativa segurament seran més cares i més ètiques que les que comprem al supermercat.

I, si es pot, per sobre del preu, podem posar-hi el valor i intentar consumir productes de proximitat. Ens farem un favor a nosaltres mateixes per la qualitat del producte que ingerim, i al nostre entorn, -tan geogràfic com humà-, ja que donarem suport a iniciatives properes, ètiques i justes.

L'acte de consumir, però, no es redueix al consum exclusivament físic, com menjar o beure. Consumim informació quan llegim alguna cosa, consumim tecnologia quan fem ús de programari. Així que, en funció dels serveis que consumim, rebrem una perspectiva o altra d'un mateix fet. I aquesta perspectiva, influirà sobre la nostra percepció i opinió personal. Respecte al consum tecnològic, la nostra salut digital dependrà del programari que fem servir. D'alguna manera, passa una mica el mateix que amb les verdures. Si consumim programari privatiu, ens arisquem a que porti pesticides digitals, «malware» (MALicious softWARE o programari

maliciós). I aquest programari pot ser nociu tant per nosaltres com per les nostres amistats i familiars.

Si consumim programari lliure, garantim la nostra salut digital i la de les persones que ens envolten. A més, les tecnologies fediversals no tenen algoritmes publicitaris, almenys de moment, i permeten participar-hi sense necessitat d'entregar dades personals a grans corporacions tecnològiques pel seu lucre empresarial. A la Fedi no hi ha un model econòmic publicitari de base, amb el que se solen aportar quotes o fer donacions per fer sostenibles els nodes.

A més, hi ha moltes maneres de fer pinya més enllà d'aportacions econòmiques: munta o modera un node, crea contingut, participa a xerrades i debats o organitza-les, tradueix textos o programari, ajuda a altres personetes a entendre i usar tecnologies digitals lliures. Hi ha una pila de maneres de contribuir al moviment de la cultura lliure!

Sobre la Fedi

FEDIVERSE, contracció de FEDeration i unIVERSE, àlies Fedi o Fedivers. Hi ha qui usa l'article femení, la Fedi, de federació; i hi ha qui usa l'article en masculí, el Fedi, d'univers. Les habitants de la Fedi es diuen «fedizens», de Fediverse i Netizens o Citizens (habitants d'Internet o ciutadanes). L'invent existeix des del 2008, i algunes fedizens en celebren l'aniversari el 18 de maig.

Si bé es va començar amb eines de «microblogging», avui dia, federen eines que fan altres funcions: vídeo, àudio, imatge, calendari, etc. Respecte als protocols, el més usat durant molts anys va ser OStatus, que era un estàndard web.

Al 2008 apareixia un nou programari, Laconica, que poc més tard s'anomenaria StatusNet. I el primer node que s'hi va muntar va ser Identi.ca, que es va fer molt popular i tenia milers de comptes registrats. Quan al 2013, l'Evan d'Identi.ca va decidir migrar a un altre protocol anomenat pump.io, altres persones van prendre el relleu de StatusNet, que poc després es convertiria en GNU social, el programari més popular del moment.

Per ajudar a l'adopció de mitjans federats, es va crear la interfície Qvitter, molt més semblant a Twitter que la interfície que tenia GNU social. Avui, Qvitter ja no existeix però viu encara a la interfície d'un altre programari, Pleroma. Abans de GNU social, també s'havia creat diaspora* i Friendica, altres eines que apostaven la descentralització dels mitjans socials. Al 2016 es va començar a desenvolupar Mastodon, que

en els darrers anys s'ha convertit en el programari de microblogging amb més nodes. Un èxit inqüestionable com a alternativa a Twitter de codi obert. En pocs anys, Mastodon desbancava GNU social que, durant molts anys va ser l'eina federada més coneguda.

Un altre cas d'èxit destacable seria Peertube, la primera eina federada per a vídeo. En desenvolupament des del 2015, també s'ha popularitzat molt en els darrers anys.

Al gener del 2018, el World Wide Web Consortium (W3C), va validar el protocol Activity Pub, que va desbancar OStatus com a estàndard web per a mitjans socials federats. I, des de llavors, han sorgit una pila més de programes federats.

Un protocol per a federar-les a totes

Així com és necessari un editor de text per escriure un document, un node també necessita programari per poder funcionar i, a més, interactuar amb els altres nodes existents. Els diversos nodes de la federació no només poden comunicar amb altres nodes del mateix programa (de node de Pleroma a node de Pleroma), també poden comunicar amb altres nodes d'un programa diferent (de node de Pleroma a node de Peertube) gràcies a que comparteixen llenguatges de comunicació anomenats protocols. Històricament, hi ha hagut diferents programes o mitjans federats com Friendica, diaspora* o GNU social, i no totes comunicaven entre si, ja que cadascuna tenia les seves pròpies preferències i protocols.

Al 2015, un grup de persones que ja sabien de què anava això de la Fedi, va posar molt d'esforç per consensuar un nou estàndard que permetés la comunicació entre programes ben diferents: plataformes de microblogging com Pleroma, Friendica o Mastodon; de vídeo, com Peertube; de música com Funkwhale; altres per compartir imatges, com PixelFed; o blogs com Plume o Writefreely. Fins i tot, poden federar programaris amb funcions diferents com Nextcloud, per a emmagatzemament i compartició d'arxius; o WordPress, per a la creació de pàgines web.

Des del 2018, el protocol ActivityPub és un estàndard reconegut pel The World Wide Web Consortium (W3C), una comunitat internacional liderada per Tim Berners-Lee, que vetlla pel desenvolupament d'estàndards web. I és per això que, al 2018, es va popularitzar encara més fabricar mitjans socials federats. Des d'un compte de Twitter o Facebook no només no podem seguir usuaris d'altres eines, tampoc podem fer comentaris

d'un vídeo de Youtube o d'una imatge d'Instagram o d'una cançó de Spotify. Però, des d'un node fediversal, -ja sigui de Mastodon, de Pleroma o de qualsevol altre programari federat-, a més de poder seguir i comunicar amb altres usuàries federades, podem comentar un vídeo de qualsevol node de Peertube, una imatge de qualsevol node de PixelFed, o una cançó de qualsevol node de Funkwhale, etc.

Un cas pràctic i real

El compte @titi@barcelona.social participa a la Fedi des d'un node de Pleroma (microblogging). I el compte @craftykat@diode.zone hi participa des d'un node de Peertube (vídeo).

La titi descobreix el compte de craftykat a la línia federada i el troba interessant. Han aterrat a la Fedi i han publicat un vídeo explicatiu en anglès sobre la Fedi que porta subtítols en italià. Així que la titi tradueix els subtítols al català i ho comenta la publicació de craftykat des del seu Pleroma. Agraïdes, les veïnes de craftykat afegeixen els subtítols al vídeo.

En resum, la gràcia de la Federació és que no cal tenir un compte a cada eina com passa al món privatiu. A la Fedi només cal obrir compte a una eina en concret si hi has de crear contingut. Fas vídeos? Obre un compte a Peertube. Crees àudios? Doncs Funkwhale o Castopod. Amb microblogging en tens prou i només vols seguir altres comptes siguin microblogging, vídeo o altres? Doncs participa a Pleroma, Friendica, Misskey, Mastodon o moltes altres, i segueix i comenta altres comptes fediversals.

Eines per funció

- Microblogging: Twitter / Facebook > Pleroma, GNUsocial, Mastodon, Friendica, Hubzilla, diaspora*, Social Home, Hubzilla, Misskey, Akkoma, etc.
- Vídeo: Youtube > Peertube
- Imatges: Instagram > Pixelfed
- Àudio: Spotify, Sound Cloud > Funkwhale, Castopod
- Esdeveniments: Facebook Events > Mobilizon
- Agenda compartida: Gancio
- Blogs: Google Sites, Blogspot > Plume, Writefreely
- Llibres: Goodreads > BookWorm
- Fòrums: Lemmy

diapura* és una de les eines més antigues a l'ecosistema fediversal. És més semblant a Facebook i usa el seu propi protocol. És a dir, que a la pràctica, des d'un compte de diaspora* potser no podràs seguir comptes a segons quines altres eines, com comptes de vídeo a Peertube o d'imatge a Pixelfed.

D'altra banda, Friendica és l'eina amb més compatibilitat, ja que tant federa amb diaspora* com amb la resta d'eines fediversals.

Qüestió d'escala i voluntats

Podem dir que, a nivell d'escalabilitat, hi ha dos corrents: el d'en Darius, creador de Hometown (una adaptació de Mastodon) i el d'en Gargron, creador de Mastodon, una de les eines més populars des de 2017 i que es va inspirar de GNU social.

En Darius proposa nodes d'un centenar de persones i en Gargron, nodes amb milers de comptes. Es distingeix entre persones i comptes perquè a Can Darius només hi entren humans: qui demana estar al seu node rep una sessió d'acompanyament i tot és molt de «tu a tu». La corrent Darius proposa una infraestructura a escala humana i qualitativa.

En canvi, en Gargron té una altra filosofia. Quan se li va saturar el node de mastodon.social en una onada, enlloc de recomanar altres nodes existents, en va muntar un altre, mastodon.online, que també acumula milers de comptes. La corrent Gargron proposa una infraestructura escalable i quantitativa.

A nivell de moderació, en Darius no té problemes, però en Gargron ha de tenir tota una cort de moderadores per gestionar interaccions indesitjades. Un node molt gran és com una bandera més visible però no assegura una bona experiència fediversal.

Una manera de convergir els dos corrents és que està bé que hi hagi nodes grans però poden ser de pas. Si fem quatre nodes i ens apleguem totes allà desvirtuem l'invent de la descentralització. A més nodes, més resiliència. Una idea per descentralitzar els nodes més grans seria percebre'ls com a «nodes de pas», és a dir, que fossin un espai de recepció de nouvingudes però no un node definitiu on quedar-se. Per fer-ho, es podrien fer trobades per idioma on amadrinar a les nouvingudes. En aquestes trobades es podria facilitar

informació sobre les coses que ja sabem que creen confusió: els nodes i la federació, les línies de temps, els avisos de contingut, etc. Però també seria una oportunitat per informar sobre bones pràctiques com llegir i respectar els acords d'un node; presentar-se, seguir i usar etiquetes per fer-se visible; descriure les imatges, etc. I així, d'una forma molt orgànica, facilitaríem que tothom entengui la Fedi i trobi ràpidament un node que s'adapti a les seves necessitats.

És bonic pensar que la totalitat de la Fedi està distribuïda entre els nodes que la conformen. Cap node té una còpia completa de la Fedi i, de fet, qualsevol node només en conté una petita part, com si fos un organisme pluricel·lular. Per tant, no hi ha cap multinacional que pugui controlar tota la Fedi, almenys de moment. Com a molt, hi podria tenir un node o mil, però això no impediria que qualsevol persona creés el seu per si mateixa o per donar servei a altres.

A més, a la Fedi hi ha moltes persones que es preocupen pels drets digitals i no es té per costum traficar amb dades com fan els mitjans asocials publicitaris. Per això, a més de lliures i federades, diem que són ètiques, tot i que l'ètica la posen les persones que hi participen. En realitat, no hi ha cap impediment tècnic que impossibiliti l'explotació de dades o posar publicitat. Són les persones que decideixen no fer-ho. I de fet, ja fa temps que hi ha nodes comercials, on són empreses els que els gestionen. Podrem conviure? El temps dirà.

Onades fediversals

Cada cert temps hi ha onades de nous comptes, i algunes són més agradables que altres. De tant en tant, Twitter suspèn el compte a alguna persona amb molts seguidors, i en alguns casos, la persona a qui li han suspès el compte, aterra a la Fedi acompanyada de desenes de seguidors. Però en general, les «onades influencer» duren poc. En un mes, ja només s'hi queda una petitíssima part de les persones que desembarquen.

En general, la majoria de persones que fugen de mitjans asocials privatius aterren a nodes fediversals grans, que són espais més visibles de cara la galeria perquè hi ha molts comptes actius. Però sovint no és una bona experiència. Si aterres a nodes molt grossos, com mastodon.social potser no tindràs una bona experiència. El motiu és la quantitat d'informació que circula per aquests nodes. Al ser molt grans, hi ha moltes interaccions i les línies de temps, especialment la federada, treu fum. I és clar, costen més de moderar.

En un node més petit, regional o temàtic per exemple, l'experiència sol ser més agradable. El ritme és més orgànic i permet una descoberta més en sintonia amb la voluntat de la Federació en si mateixa: descobrir altres personetes i compartir creacions i experiències, tot creant o reforçant lligams socials. Molta gent que aterra a nodes grans acaben marxant, canviant de node o muntant-se el seu.

Si no trobes el teu node o no tens els coneixements per crear el teu, pots contractar serveis que faciliten que tinguis el teu propi espai a la Fedi. Avui dia federem comunitats d'artistes, clubs de lectura, nodes regionals, associatius o cooperatius, i fins i tot, institucions i empreses.

Usurpacions i reinvencions de roda

La llicència de programari lliure més usada a la Fedi és la AGPLv3. L'usen programes com: GNU social, diaspora*, Friendica, Pleroma, Misskey, Mastodon, Funkwhale, Peertube, WriteFreely, Pixelfed, Mobilizon, Plume, Lemmy, Social Home, Gancio, Home Town o Castopod.

A finals de 2021, l'ex-president dels Estats Units d'Amèrica Donald Trump i el seu equip de comunicació van explicar al món que estaven muntant un mitjà social propi. S'havien basat en Mastodon i no van publicar les modificacions que havien fet al codi. Així que van rebre una notificació legal: si no publicaven el codi en un mes, perdrien els drets sobre el programari.

Al final, van posar a disposició el codi, però en un arxiu comprimit. I de pas, ara s'abanderaren de mitjà de codi obert que desbancarà els gegants tecnològics.

Si Mastodon hagués tingut una llicència MIT, per exemple, en Trump no hagués tingut l'obligació legal de publicar el codi, que és el que va passar amb WhatsApp, que es basava en el protocol XMPP, i com és BSD, doncs és obert però no garanteix que les modificacions que s'hi facin continuïn sent lliures.

Un altre cas d'usurpació aparentment involuntària és la d'un youtuber que va voler muntar el seu propi Youtube anomenat Stardeos. Algú li va prometre fer-li un programa i li va pagar diners. Però aquest algú, en realitat, havia clonat Peertube sense especificar que era una adaptació. Al final, la cosa no va anar bé i el Youtuber va acabar tot empenyat i perdent-hi calers. Si hagués sortit bé i hagués llançat la plataforma sense llicenciar AGPLv3 les modificacions, Framasoft, responsable de Peertube, li hagués pogut enviar una notificació legal, tal com va fer l'Eugen amb Mastodon

a la usurpació anterior d'en Trump. I la conclusió és que, si se segueix llicenciant sota AGPLv3, la Fedi no podrà ser privatitzada. Almenys no a nivell de codi.

D'altra banda, tenim en Jack (el senyor Twitter abans que arribés en Musk, diguem), que al 2019 va decidir reinventar la roda i va anunciar que el seu nou projecte BlueSky venia per descentralitzar la web. Veurem... De moment, han estudiat protocols i imaginem com seria un mitja social descentralitzat mentre altres persones ja gaudim d'espais descentralitzats i federats.

Reinventar la roda sembla un esport molt humà. La pregunta és qui la vol reinventar i per què. Sovint, són gent amb diners per fer campanyes de màrqueting i crear o recrear tecnologies. I la seva intencionalitat, més que la de connectar les persones sol ser per benefici personal, en diners o influència social. Acumulació de poder al cap i a la fi.

Però sembla que els humans necessitem models, altres referències sovint humanes que ens inspiren i ens guien. Afortunadament, molta gent no vol ser ni famosa ni milionària. I menys aprofitar-se de les febleses d'altri per treure'n rèdit econòmic.

Les tecnologies digitals són un bé comú del que tothom hauria de poder gaudir. Però saber destriar el gra de la palla és realment difícil en un context del que no es rep formació de qualitat, només pirotècnia digital i pseudo-transformació social.

Res és perfecte

Més enllà dels avantatges tècnics que presenten les solucions federades, cal mencionar també que tot allò que publiquem a la Fedivers és públic i que potser ens haurem de defensar de trols, bots o addicions. A més, hi ha nodes més precaris que d'altres i poden caure durant unes hores o tancar definitivament.

És més, tant lliures com privatius, els programes que fan funcionar serveis de mitjans socials, s'executen en màquines o servidors físics connectats elèctricament, amb el que consumeixen energia i també tenen cert impacte ambiental.

D'altra banda, cal tenir en compte que es fan certs titulars tendenciosos, que són poc acurats i acaben creant confusió, com que "a Mastodon no hi ha nazis". Però sí, Mastodon forma part de la Fedi, i aquí també hi ha nazis i altra gent indesitjable. Si no els veus és perquè el teu node és un espai saludable. Pot ser que ho sigui perquè bloqueja altres nodes, però potser que, simplement, la gent d'aquell node interactuï amb altra bona gent, i ni tan sols calgui bloquejar res a nivell de node. Amb qui es relacionen les teves veïnes és molt important, com també ho és arribar a bon port. En funció del node on aterris tindràs una experiència o una altra.

Participa!

Si t'has cansat de les grans tecnològiques i dels seus algoritmes, et convidem a participar de mitjans federats. Les regles són unes altres i requereix una mica de paciència aprendre noves interfícies, funcionalitats i dinàmiques. Però si et vols prendre aquest temps com a un aprenentatge col·lectiu sobre les Internets i la seva saludable descentralització, molt probablement acabis gaudint tant de l'espai que t'acabis preguntant per què no has vingut abans.

Benvinguda

En una onada fediversal que es va convertir en un tsunami força desagradable, algunes fedizens vam obrir un pad i, a mode de teràpia col·lectiva, vam exposar alguns punts a considerar per les personetes que aterraven a la Fedi. Aquí alguns:

0) Iniciació: presentar-se és una bona pràctica, tot i que no és obligatòria.

1) Escripura: la puntuació és important i evita malentesos. Rellegeix el que vols publicar.

2) Contingut: comparteix coses que mereixin la pena ser llegides, vistes o escoltades.

3) Bots: escriu #nobot a la teva biografia per evitar que et segueixin comptes bots automàticament.

4) Diversitat: abans de dirigir-te a algú que no coneixes, visita el seu perfil per tenir en compte els seus pronoms.

5) Impertinència: quan intervinguis en una conversa intenta ser humil i aportar les teves pròpies opinions i coneixements. I si pixes fora de test, simplement disculpa't. Blocar, aquí, no és una primera opció. Dialoga primer amb respecte.

6) Linxaments: això no existia abans de l'onada de desembre 2019. Si us plau, no facis captures de pantalla, no parlis a les esqueses ni cridis a «expulsions massives». Per fer això ja hi ha l'ocellot. Ajuda'ns a mantenir la convivència a la Fedi.

7) Egos: sempre és millor silenciar a una usuària irrespectuosa que fer-li el joc i omplir les línies de temps amb guerres d'egos. Si constantment veus publicacions d'una usuària contràries a la teva manera de pensar, silenciac-la.

8) Admissió: a les privatives només hi ha un lloc on estar, però aquí n'hi ha molts i cadascun té les seves regles. Informa't abans d'entrar en un node i no et sorprenguis si et fan fora per incomplir les regles. Estàs a casa d'altri i és dret d'admissió, no censura. I si no t'agrada cap node existent, sempre et pots muntar el teu i federar amb qui vulguis o et deixi.

9) Ajut: no et tallis en preguntar. Tothom ha estat novell en alguna cosa i aquest és un espai on estem desitjant ajudar.

Tria el teu node

De Fedi, cadascú té la seva, així que és un univers ben eclèctic. En funció del node on et situes i amb qui et relaciones, federaràs amb uns comptes o amb uns altres i, per tant, la teva experiència fediversal pot ser molt bona o un desastre total.

Sovint, a l'arribar a la Fedivers, una xarxa de xarxes, ens sentim una mica perdudes davant de tantes possibilitats: hi ha moltes eines amb funcionalitats diferents, i cadascuna té desenes, centenars o milers de nodes. Volem contactar amb altres usuàries però primer hem d'escollir un node o comunitat de veïnes. O muntar-nos el nostre propi node, és clar.

Hi ha nodes gegants com mastodon.social (amb milers de comptes) i nodes petits com barcelona.social (amb una trentena de comptes). I entre mig, hi ha nodes amb centenars de comptes. Els que es promocionen, normalment són els gegants, que són nodes bandera. Però és molt recomanable trobar, el més aviat millor, un node que s'adeqüi més a les nostres necessitats.

Però, com escollir un node entre tants? Podem triar per eina, idioma, tema o altres afinitats. Si un node té els registres oberts, recorda llegir els acords de convivència del node abans de registrar-t'hi. Si els té tancats, hauràs de demanar una invitació. Aquí alguns nodes de proximitat:

barcelona.social és un node de Pleroma impulsat per Fedi.cat. És regional i els seus idiomes vehiculars són el català i el castellà.

mastodont.cat és un node de Mastodon impulsat per l'Spla i adreçat a un públic catalanoparlant.

gnusocial.net és un dels nodes més antics de la Fedi gentilesa de elbinario.net i on principalment s'interactua en castellà.

mobilizon.public.cat és un altre node, una eina per facilitar la difusió d'esdeveniments. Permet crear una entrada amb data, imatge i descripció. I així, les altres fedizens poden seguir el compte des d'altres programaris com Pleroma o Friendica, o apuntar-se a l'esdeveniment.

Com a apunt històric, destacar que GNU social és un dels programari federats més antics, però més longeus són diaspora* i Friendica. Els nodes o instàncies de diaspora* es diuen «pods» i, a diferència de Mastodon, Pleroma o GNU social, -que són eines de «microblogging» com Twitter-, diaspora* seria una eina més semblant a Facebook, però lliure i ètica, sense publicitat i respectuosa amb la privacitat de les seves usuàries.

Comentar també el nombre de caràcters de les publicacions. Els nodes de Mastodon estan capats a 500 caràcters. No és el cas d'altres eines com Pleroma, on es poden posar 5000 o 10000 caràcters si es vol. És una funcionalitat del node i no ve capat des del programari, com passa a Mastodon.

Qui vulgui més espai per escriure a les publicacions de Mastodon, ha de fer un «fork», és a dir, adaptar el programari a les necessitats i gustos. O potser interessa més obrir un compte o node de Write Freely o Plume, que són programaris federats de per blogging. Per una visió més àmplia de la Fedi és interessant consultar fediverse.party (en anglès).

A les caigudes, un record per les que ja no hi són

La Confederació

Una de les iniciatives més potents que hi va haver durant uns anys va ser La Confederació. El projecte es definia com a "un espai col·laboratiu independent i multilingüe, administrat amb programari lliure de manera voluntària, sense publicitat ni ànim de lucre".

A més d'una àgora o fòrum creat amb Discourse i un canal de xat amb Matrix, la Confederac.io oferiria la possibilitat de participar a mitjans federats amb un node de Mastodon i un de Funkwhale. Gràcies per la feina feta.

Somsants.net, santsenques.cat i xarxa.educoop.coop

Somsants.net (GNU social, 2010-2019) i santsenques.cat (Pleroma, 2018-2020) van ser nodes dedicats al barri de Sants, Barcelona. La idea era oferir serveis digitals de barri (mitjans socials, documents col·laboratius, formularis ètics) i es va muntar una web sota el mateix domini per recollir tots els serveis, www.santsenques.cat.

Es va aconseguir ampliar un altre node, xarxa.educoop.coop, que estava al mateix servidor que Santsenques i formava part del projecte Educoop. Però quan la Llei de Santsenca va discontinuar el projecte d'Equipaments Lliures, els nodes van desaparèixer.

Des del 2020, algunes persones que participàvem a La Confederació i als nodes santsencs, gestionem el projecte fedi.cat i el node barcelona.social.

Adéu Etalab, hola Bund.de i CE

A nivell internacional, es va deixar perdre el node de Mastodon que s'havia instal·lat des de l'Etalab. Era un node per a servidors públics del govern francès.

Esperem que el nou node alemany del bund.de demostrí que les franceses anaven per bon camí i aconseguixin així visibilitzar que les administracions tenen el deure de vetllar pels drets digitals de la seva ciutadania.

Després de més d'un any de preparació però sense massa directrius, ha aterrat la Comissió Europea de la mà de la Supervisora Europea de Privacitat de les Dades (European Data Privacy Supervisor, EDPS). La EDPS ha engegat un pilot perquè la Comissió comenci a participar a la Fedi des de diversos departaments i eines. Han muntat un Mastodon i un Peertube.

La família Qwitter

Qwitter.se, qwitter.no, qwitter.es i qwitter.cat van ser nodes de GNU social amb interfície Qwitter, una aparença de l'eina més semblant a Twitter. Això va ajudar a moltes novingudes a situar-se a la Fedi. I és per això que també l'Eugeni de Mastodon va acabar canviant la interfície inicial de Mastodon, que en un inici presentava diverses columnes.

A la capçalera dels nodes amb la interfície Qwitter hi havia una frase comuna i contundent: "Som una federació de microbloggers que es preocupen per l'ètica i la solidaritat, i volen deixar els serveis capitalistes centralitzats". I la paraula «federació» estava subratllada. La web de qwitter.no ja no és un node, però almenys conserva l'esperit de la contracultura digital. Gràcies, Leo.

Línies de temps i publicacions

Una cosa interessant a saber quan s'arriba és que, al ser una federació, t'has de fer visible a altres nodes. No tenim algorismes que recomanen seguir altres comptes, però tenim quelcom més orgànic: tres línies de temps.

Personal, local i federada

Si vens d'un mitjà asocial privatiu estaràs acostumada a una sola línia de temps, la «personal». Allà s'hi mostren les publicacions dels comptes que segueixes. Però a la Fedi, a més, tenim dues línies de temps més: la local i la federada.

La línia local ens mostra només el contingut generat pels comptes del nostre node. I la federada ens mostra les publicacions de les amigues de les nostres veïnes, comptes d'arreu de la Fedi que interactuen amb comptes del nostre node. La federada és una línia de descoberta, i la local, una línia de proximitat.

Aquesta particularitat, facilita que es generin comunitats íntimes però obertes al món. I demostra que no ens calen algorismes de recomanació ni sucedanis per l'estil, sinó canviar de paradigma i facilitar una participació digital qualitativa.

Una recomanació a l'aterrar, seria començar a seguir a comptes de diferents nodes. I així, propagar la teva federació, és a dir, que a nivell tècnic se sàpiga que has arribat. Vine i propaga't a la Fedi!

Abast de les publicacions

Tenim quatre nivells de publicació. En funció del nivell que triem, la nostra publicació serà més pública o més privada. A sota de la caixeta de text on escrivim el que volem publicar, hi ha quatre icones: un sobre, un cadenat tancat, un cadenat obert i una bola del món. El sobre és un missatge que només mostrarà a qui mencionis en ell. A abril de 2023 no són missatges encriptats i les administradores del node podrien accedir a aquesta informació tal com ho fan les administradores d'eines privatives. Si vols dir alguna cosa realment privada, fes servir una altra eina com XMPP o Jami, però no la missatgeria fediversal. El cadenat tancat només publica per les teves seguidores; el cadenat obert no publica en fluxos públics, com línies locals o federades; i la bola del món fa visible la publicació a tot arreu, locals i federades.

Mencionar

Respecte a mencionar, a la Fedivers, el nom de les usuàries s'assemblen a adreces de correu electrònic. Diguem, que a un servei de mitjà social privatiu, tothom que hi participa té el mateix cognom i està sotmès a la mateixa llei familiar. En canvi, als mitjans lliures i federats, podem triar el nostre cognom en funció de si volem participar d'una família o d'una altra, o si volem engegar una nova família nosaltres mateixes. Per exemple, @titi@barcelona.social té dues parts: «titi» seria el nom del compte, i «barcelona.social» el domini, node o cognom fediversal. Per mencionar a les personetes i bots d'altres comptes, n'hem d'escriure nom i cognoms perquè hi poden haver tantes titis com nodes fediversals.

Verificacions

Si a la Fedi veus segells blaus com a Twitter, de compte verificat, tingues en compte que és una broma. La icona del «verificat» se la pot posar qualsevol: en un ecosistema federat no hi cap autoritat central que tingui la potestat de determinar qui és oficial i qui no.

A Mastodon, però, han implementat una manera d'associar un compte a una pàgina web. Un cop feta la verificació, apareix una marca verda a l'enllaç de la pàgina que es posa al perfil. Una altra manera indirecta de verificar comptes pot ser el domini. Si veus un compte amb domini @eldiario.es és molt difícil que sigui una suplantació d'un periodista d'allà.

Descripció de continguts no-textuals

Una molt bona pràctica digital és descriure el contingut multimèdia que publiquem. La Web funciona amb HTML i aquest marcatge de text és el que llegeixen les màquines assistencials com lectors de pantalla.

Moltes persones que tenen problemes de visió usen aquestes tecnologies assistencials i, per facilitar que ningú es perdi informació, hem de descriure el contingut multimèdia (imatges, vídeos, etc). El text és el contingut més accessible però quan són altres continguts, hem de vetllar per fer-ne descripcions textuals, transcripcions o subtitulat per fer-los més accessibles.

Cada eina fediversal proporciona un espai per descriure el contingut i, en general, no es triga massa a fer-ho. I així, també descobrirem que descriure, segons com, no és trivial, però és un excel·lent exercici d'empatia digital. Vetllem per l'accessibilitat web!

Avisos de contingut

Una altra bona pràctica és vetllar pels avisos de contingut, també anomenats CW, per les seves sigles en anglès, «Content Warning».

Si, per exemple, el teu node ho accepta i publiques continguts visuals amb violència explícita o contingut sexual, pensa a posar un avís de contingut o et caurà algun clatellot digital des d'algun altre node. O directament et bloquejaràn, a tu o al domini del teu node. Tingues cura del que publiques i a on.

A Pleroma, just a sota del contingut que volem publicar, apareix una casella on s'especifica «marcar el contingut com a delicat».

Però els avisos de contingut no només es fan servir per sexe i violència. Hi ha qui els usa també quan publica imatges de carn per respecte a les veganes i vegetarianes. Hi ha qui el fa servir també quan publica imatges mirant a càmera perquè sap que el contacte visual directe (de l'anglès «eye contact»), pot traspalsar altres persones.

Publicacions creuades

Una recomanació sobre les publicacions creuades o «crossposting» és evitar automatitzar-les. Per molt que es pugui publicar a la Fedi el que dius a Twitter, se sol prendre com una falta de respecte.

Com molt bé algú va dir un cop: "Si volem llegir-te a una altra xarxa ho farem, però no ens obliguis a llegir una informació descontextualitzada que no t'hem demanat". Si vols fer publicacions creuades, primer assegura't que al node on ets es permet tal acció. I després, emet des de la Fedi i convida a les tuitaires a unir-s'hi.

Nombre de publicacions i seguidors

A la Fedi aquests paràmetres no són una informació molt rellevant. Potser que algú porti deu anys a la Fedi i s'acabi de canviar de node, amb el que tindrà poques publicacions.

Tampoc el nombre de seguidors és una informació massa útil. Hi ha qui directament fa invisible a qui segueix o qui la segueix, amb el que el nombre de seguidors i seguits és zero. I hi ha qui fa conya i manipula el número de seguidors, fent que tots els comptes d'un node tinguin, per exemple, 1714 seguidors.

La Fedi és molt orgànica i els números no són molt fiables en aquest sentit. La valoració d'un compte se sol fer per la qualitat de les seves interaccions. Els comptes que publiquen contingut solen tenir més seguiment que els comptes que no interactuen. I per això, es parla de participació digital qualitativa, on el focus són les persones i no pas números.

Uns números que d'altra banda, si es miren a eines privatives, estan manipulats i enlluernen falsament. Només cal provar els mitjans socials lliures durant unes setmanes per adonar-se de la toxicitat dels privatus. Però si no es prova, no es pot veure la diferència.

Etiquetes i grups

Hi ha qui recomana l'ús d'etiquetes per facilitar trobar continguts. Però hi ha altra gent que considera que les etiquetes poden convertir-se en una forma d'abús a col·lectius vulnerables. A GNU social hi ha grups de fa anys i panys, però a Mastodon o Pleroma encara no.

Per publicar en un grup, hem d'usar un signe d'exclamació i el nom del grup. Per exemple, «!huerto»

és un grup de personetes que tenen un hort o que s'interessen per temes d'horts.

Geminautes i FediAnells

A la Fedi hi ha algunes personetes que participen a Gemini, un protocol d'Internet més segur i ecològic que el protocol web. Si et trobes amb una publicació tipus «gemini://» per molt que hi cliquis, si no tens un navegador de Gemini no hi podràs accedir.

Coneix millor Gemini des de la web de Dystopic World (es): <https://dystopic.world/>

També hi ha anells a la Fedi, pàgines web o capsuletetes Gemini que enllacen entre elles. D'un cantó es fa pinya i, de l'altre, es facilita la descoberta de contingut. Si tens una web o una capsuleta i un compte fediversal, pots participar als anells disponibles.

Coneix millor el Fediring (en): <https://fediring.net/>

Coneix les teves veïnes

Entre les veïnes de la federació trobem iniciatives diverses que tenen en comú principis d'autogestió estructural, acció comunitària, sobirania tecnològica i ètica digital. En nombrem algunes i aprofitem per donar-els-hi les gràcies per tota la feina que fan d'informar, divulgar, traduir, formar, donar suport tècnic, etc. És un orgull pertànyer a una federació on també participen:

Autodefensa Informàtica, programa de la ràdio lliure Radio Almaina (Granada) dedicat a les tecnologies digitals, la privacitat i la cultura lliure.

Compte a: @ai@gnusocial.net

El Binario és un col·lectiu que, a més de divulgar tecnologies lliures, presta alguns serveis com pads col·laboratius i llistes de correu.

Compte a: @elbinario@gnusocial.net

Archipiélago Uno, una comunitat digital principalment per persones i grups d'Amèrica Mitja.

Node a: <https://mar.archipelago.uno>

F-Droid, aplicacions de programari lliure per a telèfons amb Android.

Compte a: @fdroidorg@floss.social

Antigament a @fdroidorg@mastodon.technology

Framasoft, associació d'educació popular, un grup d'amics i amigues que creuen que un món digital emancipador és possible. Iniciativa francesa que crea i ofereix serveis lliures.

Node a: <https://framapiaf.org>

La Fundació del Programari Lliure a Europa (Free Software Foundation Europe), organització benèfica que faculta als usuaris per controlar la tecnologia.

Compte a: @fsfe@mastodon.social

LibreOffice, programari d'ofimàtica lliure

Compte a: @libreoffice@fosstodon

Komun, "herramientas para seres socialmente iguales, humanamente diferentes y totalmente libres". Presta serveis com formularis amb LiberaForms o missatgeria amb Mumble.

Compte a: @komun@hostux.social

Tierra Común, una cooperativa tecnològica basada en els principis del programari lliure que promou la privacitat i la seguretat digital a Mèxic.

Compte a: @tierra_comun@social.coop

Anartist, un col·lectiu d'artistes i creadores que s'autogestionen eines digitals evitant gafamades. Entre les fediversals, hi ha Mastodon, Pixelfed, Peertube, Funkwhale i WriteFreely.

Web a: <https://anartist.org>

Des del País Basc es gestionen diversos nodes en eusquera sota domini eus: Mastodon, Peertube, Lemmy i Funkwhale (baleafunk). I en gallec, hi ha Mastodon.gal.

En alguna ocasió s'han fet trobades fediversals locals i de «nodes ibèrics», on ens hem ajuntat algunes fedizens. Les darreres ibèriques van ser al gener del 2020 a Barcelona. Les anteriors, al 2019 a Madrid. I algun dia, imaginem, seran recurrents i cada setmana hi haurà trobades fediversals a barris i pobles del món.

Gràcies per quedar-te!

El fet de no tenir algorismes de recomanació i d'haver d'aprendre a relacionar-se altrament fa que hi hagi gent que no es quedi. Comparats amb els mitjans asocials privatis, els federats no estan dissenyats per segregar dopamina i captar la nostra atenció permanentment. I això es nota, i hi ha qui ho pot trobar a faltar perquè l'han acostumat així.

També hi ha altres persones que no es queden perquè, en realitat, vénen perquè ha migrat algú altre. I si aquest es cansa i/o torna a les privatives, els altres van darrere.

A més, des dels mitjans de comunicació es desconeix l'ecosistema federat i sovint hi ha articles que desmereixen o són imprecisos.

Tampoc l'Acadèmia fa massa bona feina: hi ha pocs papers i a un en concret se'ls va demanar que retiessin les dades perquè havien interpretat malament l'ús que es fa dels avisos de contingut. És difícil explicar o publicitar la Fedi, i encara és més difícil entendre la Federació que una eina d'una marca en concret.

Gràcies a les que es queden i fan de la Fedi un espai encara més agradable!

Referències

Fuig de les GAFAM!

¿Qué es PRISM? Todas las claves del programa de vigilancia de EEUU. [Internet] (2013) [citat 2023].

Disponible a: <https://hipertextual.com/2013/06/que-es-prism-claves>

La polémica por la manipulación emocional de Facebook. [Internet] (2014) [citat 2023].

Disponible a: https://www.bbc.com/mundo/noticias/2014/06/140630_tecnologia_facebook_experimento_emociones_criticas_lv

‘Rekognition’, de Amazon, un dilema entre seguridad e invasión a la privacidad. [Internet] (2018) [citat 2023].

Disponible a: <https://expansion.mx/tecnologia/2018/05/23/rekognition-de-amazon-un-dilema-entre-seguridad-e-invasion-a-la-privacidad>

La era del despotismo tecnificado: Claves para pensar las nuevas formas de control de la revolución digital. [Internet] (2018) [citat 2023].

Disponible a: <https://cybermedios.org/2018/08/05/la-era-del-despotismo-tecnificado-claves-para-pensar-las-nuevas-formas-de-control-de-la-tecnologia-digital/>

El software de Microsoft es malware. [Internet] (2014) [citat 2023].

Disponible a: <https://www.gnu.org/proprietary/malware-microsoft.es.html>

No participe en redes sociales virtuales privadas como Facebook / WhatsApp y demás. [Internet] [citado 2023].

Disponible a: <http://www.misclaneanatural.org/derechos-y-libertades/no-participes-en-redes-sociales-virtuales-privadas-como-facebook-whatsapp-y-demmas>

Redes sociales privadas y panoptismo. [Internet] (2016) [citado 2023].

Disponible a: <https://elbinario.net/2016/09/02/redes-sociales-privadas-y-panoptismo/>

Vine a la Fedi!

Web sobre la Fedi en català. [Internet] (2020) [citat 2023].

Disponible a: <https://fedi.cat>

Alternativas libres y más seguras a los servicios vía Internet. [Internet] [citat 2023].

Disponible a: <http://www.miscelaneanatural.org/informatica/software-libre/alternativas-libres-y-mas-seguras-a-los-servicios-via-internet>

Hola, soy nuevo en “Quitter”. Enlaces de interés. [Internet] (2015) [citat 2023].

Disponible a: <https://flosspirit.wordpress.com/2015/01/17/quitter/>

Diccionario de redes libres. [Internet] (2015) [citat 2023].

Disponible a: <https://comunicatelibremente.wordpress.com/2015/08/17/diccionario-de-redes-libres/>

Una nueva forma de entender GNU social. [Internet] (2016) [citat 2023].

Disponible a: <https://entramado.net/2016/03/19/una-nueva-forma-de-entender-gnu-social/>

¿Qué es la contracultura y cómo encaja Quitter en ella?. [Internet] (2020) [citat 2023].

Disponible a: <https://quitter.no/que-es-la-contracultura-y-como-encaja-quitter-en-ella/>

Redes sociales vs. Redes sociales Libres. [Internet] (2017) [citat 2023].

Disponible a: <https://cyb3rspace.wordpress.com/2017/09/19/sobre-redes-sociales/>

Las redes sociales libres, redes nuestras – Por Miguel Guardado Albarreal. [Internet] (2019) [citat 2023].

Disponible a: <https://www.nodal.am/2019/01/las-redes-sociales-libres-redes-nuestras-por-miguel-guardado-albarreal/>

Las Redes Sociales Estándar ya son una realidad: El Fediverso. [Internet] (2021) [citat 2023].

Disponible a: <https://blog.nobigtech.es/blog/fediverso>

Surfear con altura oleadas cíclicas fediversales. [Internet] (2020) [citat 2023].

Disponible a: <https://56k.es/fanta/surfear-oleadas-ciclicas-fediversales/>

La fedí fa anys. [Internet] (2020) [citat 2023].

Disponible a: <https://blog.xaloc.space/la-fedi-fa-anys.html>

Un consum digital transformador. [Internet] (2021) [citat 2023].

Disponible a: <https://directa.cat/un-consum-digital-transformador/>

14 anys de mitjans federats. [Internet] (2022) [citat 2023].

Disponible a: https://gamifi.cat/blog/2022-05-02_fedi_14/

Glossari

Xarxa social

Estructura social composta per individus (o organitzacions) anomenats «nodes» que estan lligats (connectats) per un o més tipus d'interdependència.

Llicència

Estipulacions dels drets d'una obra que determinen què es pot fer o no amb ella. Al món del contingut, tenim llicències com les Creative Commons o la Peer Production License (PPL); al del programari, tenim llicències com la GLP o l'AGPL.

Programari Lliure

Programa informàtic que respecta quatre llibertats considerades fonamentals: usar, estudiar, modificar i compartir el seu codi, i les variacions que se'n facin. La llibertat d'un programa i, per tant, la de les seves usuàries, queda garantida sota llicències lliures.

GAFAM

Acrònim per les corporacions Google, Apple, Facebook, Amazon i Microsoft, màxims exponents del capitalisme cognitiu.

Capitalisme cognitiu

Apropiació i explotació, per part de grans corporacions tecnològiques i governs, de les dades captades a través de l'atenció de les persones que usen els seus serveis.

Fediverse

Contracció de «FEDeration uniVERSE». Federació de mitjans socials lliures que connecten entre si gràcies a protocols d'interoperabilitat entre servidors, com ActivityPub.

Protocol

Llenguatge consensuat que permet la intercomunicació de diferents servidors i aplicacions. Els protocols Web són avalats per l'organització W3C (World Wide Web Consortium).

ActivityPub

Protocol de comunicació per a mitjans socials descentralitzats i federats. Té una API que permet la federació de servidor a servidor i és un protocol avalat per la W3C.

API

Acrònim de «Application Programming Interface». Conjunt de regles i especificacions que les aplicacions poden seguir per comunicar-se entre elles.

Servidor

Ordinador que té instal·lats programes que permeten oferir serveis. És desitjable que sempre tingui electricitat per tal de no interrompre els serveis que dona.

Node o instància

Servidor que té instal·lat un programari (Pleroma, per exemple) sota un domini en concret (com barcelona.social), i que pot donar servei a una o diverses usuàries.

Administradora

Persona que té els coneixements per gestionar serveis digitals (per exemple, un node federat) instal·lant i actualitzant els programes necessaris per fer-lo operatiu.

Trol

Persona o programa que causa molèstia a una o diverses usuàries. De vegades, els trols no són persones, són bots.

Bot

Programa informàtic que pot ser dissenyat per comportar-se com una persona humana. En funció de qui el programi, servirà per a uns propòsits o uns altres.

Usuària remota

Compte fediversal que no pertany a la nostra línia local i que no es mostrarà la nostra línia federada si ningú de la nostra línia local hi interactua.

Línia personal

Publicacions cronològiques que permeten visualitzar el contingut generat pels comptes que hem triat seguir.

Línia local o comunitat

Publicacions cronològiques que permeten visualitzar el contingut generat pels comptes d'un mateix node federat.

Línia federada

Publicacions cronològiques que permeten visualitzar el contingut generat per comptes que no seguim però que interactuen amb comptes del nostre node.

FediNius

A l'abril del 2022, des de Fedicat vam inaugurar les "FediNius, notícies retroactives estacionals de la Fedivers i rodalies". La idea era realitzar una publicació trimestral i es van establir tres categories: notícies sobre la Fedi (secció Titi), actualitzacions de programari i altres informacions d'interès en relació a la resta de jungla digital (seccions Marcel). Per crear les FediNius s'han recopilat enllaços en fils editables a l'àgora de Fedicat i, un cop per trimestre, s'han fet resums de la informació dels enllaços. La cosa és que les FediNius són retroactives i, per exemple, les d'hivern es van publicar a l'abril, recollint les notícies de gener a març.

En aquesta adaptació en paper s'ometen els enllaços a les notícies, però es poden consultar a cada publicació de les FediNius, ubicades a la categoria Divulgació de l'àgora de Fedicat: <https://agora.fedi.cat>.

Hivern. Publicat a l'abril de 2022

NOTÍCIES DE LA FEDI

Adéu a Joindiaspora.com

Aquest febrer s'ha fet un comunicat per anunciar el tancament de joindiaspora.com, el «pod» (o node de diaspora*) més antic de tots. S'ha acordat fer-ho en dues fases. En una primera fase de manteniment, el node estarà inoperatiu i es mourà la infraestructura de Feneas a infra de l'equip de diaspora*. Un cop acabat el trasllat, el pod tornarà a estar operatiu perquè es puguin exportar les dades.

L'administració alemanya desembarca a la Fedi

A la Fedi hi ha un nou node social.bund.de. A la seva descripció hi diu: "Aquest és el servidor de Mastodon del Comissionat Federal de Protecció de Dades i Llibertat d'Informació (BfDI)". Només es poden registrar al node personal administratiu, tal com feia l'antic Mastodon de l'Etalab francès. I de moment, els comptes creats corresponen a departaments com Premsa, Cooperació o Protecció de dades.

Veritats a Trumpicons

Tal com es va anunciar a l'octubre, aquest febrer en Trump ha inaugurat la seva pròpia xarxa social, «Truth Social» (Veritat social). I està sent tot un circ: primer es va saber que havien copiat el codi de Mastodon i no tenien intenció de dir-ho. Després, van ser denunciats per copiar el logo. I en fi, que el dia de la inauguració se'ls hi va col·lapsar tot i encara hi ha gent en llista d'espera. En realitat, però, no ens afecta perquè no federen.

Aparèixer a ARTE

ARTE és una televisió en sis idiomes que sol difondre contingut de qualitat. Aquest març i fins al febrer de l'any que ve, posen a disposició el documental "Desaparecer... para el algoritmo". Com a segona part de «Nothing to Hide», aquest documental ens obre les portes a altres maneres de fer, com organitzar esdeveniments a través de Mobilizon. Heus aquí el primer documental «mainstream» que explica de què va la Fedi i perquè moltes ja hi som de fa dies.

Benvinguda a Som Connexió

La cooperativa Som Connexió aterra a la Fedi. Esperem que tinguin una bona estada i que aviat promocionin els mitjans federats a la seva web i més enllà. Benvingudes!

L'òliba d'en Revoy per la wiki de la Fedi

Fa uns dies li demanaven a en David Revoy una mascoteta per la wiki que s'està confeccionant a joinfediverse.wiki. Tot i no prometre res, al cap de pocs dies en David creava una òliba comuna moníssima que abraça un llibre que porta el logo de la Fedi. La mascoteta encara no té nom i la seva llicència és CC BY. Gràcies, David!

Aniversari Mastodont.cat

El 13 d'abril d'ara fa 5 anys engegava el node mastodont.cat. Enhorabona a l'admin Spla i a totes les personetes que participen del node. Per molts anys, mastodonts!

A can XMPP aposten per Lemmy

I el dia que el mastodont català fa anys, s'inaugura una nova instància community.xmpp.net. En una publicació de la llista de correu del protocol XMPP (Jabber), es convida a participar al nou node. Des d'octubre de 2020, XMPP participa a la Fedi des del compte @xmpp@fosstodon.org al node fosstodon.org. Enhorabona i benvingudes!

ACTUALITZACIONS

Peertube, v.4.1.0: la popular plataforma de vídeos publica una nova versió menor on destaquen millores en el reproductor i com eines de personalització per a les administradores (com la possibilitat d'establir llicències per defecte). Evidentment, hi ha molts petits canvis i «bugs» solucionats.

Lemmy, v.0.16.0: la plataforma social agregadora d'ellaços i fòrum de discussions ha publicat una nova versió on destaca una sèrie de canvis que faran més senzilla la personalització dels nodes mitjançant temes. També han millorat la federació amb altres programaris que utilitzen el protocol Activity Pub i han publicat una nova aplicació per a Android anomenada Jerboa disponible a F-droid (tot i que està en estat alfa, afirmen que és bastant usable).

Owncast, v.0.0.11 1: la plataforma de «streaming» auto-allotjada publica una nova versió on clarament hi destaca la capacitat de federar al Fedivers! D'aquesta manera, el teu servidor podrà ser seguit pel comptes del Fedivers i rebran publicacions quan comencis a «streamejar». Aquesta versió també incorpora la possibilitat per part de l'administrador d'assignar-se privilegis de moderador al xat del vídeo.

JUNGLA DIGITAL

Sembla que les grans tecnològiques no perden el temps i Meta ha estat condemnada a pagar una multa a Irlanda per incomplir el Reglament General de Protecció de Dades (RGPD), mentre que Google ha estat acusada pel departament de Justícia dels Estats Units (EEUU) d'ocultar documents rellevants en el marc d'una investigació anti-monopoli del sector de cerques. A més a més, s'ha obert una investigació per part de Brusel·les a ambdues empreses per aclarir si l'acord anomenat «Jedi Blue» representa competència deslleial cap a competidors.

Per aquestes informacions, que se sumen a anteriors mostres de males pràctiques per part d'aquestes empreses, ens sorprèn la seva fluida col·laboració amb les administracions públiques. Brusel·les ha arribat a un acord amb els EEUU per tal que les empreses tecnològiques americanes puguin transferir al seu país dades recopilades a Europa.

També ens sembla particularment preocupant l'interès de Meta en crear un Centre de Dades a Talavera de la Reina, a Castella-la Manxa, així com l'interès de l'administració de la comunitat autònoma en facilitar al màxim un acord amb la multinacional. Aquest tipus de projectes faraònics van en contra de la sobirania tecnològica, de la creació d'empreses o cooperatives locals i tenen un alt impacte ecològic, sempre en nom de la inversió externa i de la creació de llocs de treball.

Una ocupació que sovint és precària i alienant és la de transcripció de notes de veu, tal com documenta el Periódico de España a l'article "Las galeras de Google: cientos de personas transcriben en este edificio lo que le dices a tu móvil". Brusel·les també ha estat notícia per presentar una proposta que pretèn

obligar a les eines de missatgeria a ser compatibles entre elles. Les fedizens ja hi estem acostumades a aquesta interoperabilitat, però podria ser que en un futur Whatsapp es pogués comunicar amb Matrix?

Finalment, acabem amb la notícia que la plataforma de vídeos Vimeo ha començat a incrementar molt significativament la quota a moltes de les seves creadores. Si bé pot ser interessant la reflexió sobre el nostre consum en una època on s'ofereixen gratuïtament serveis d'allotjament amb un alt cost econòmic i ecològic (no cal dir que es paguen amb permanència i dades), sembla que aquesta actitud té més a veure amb la intenció de l'empresa de centrar-se en grans empreses, abandonant així a les usuàries que han apostat per la plataforma durant anys (pagant quotes anuals). Aquests episodis ens recorden la importància de tenir sobirania de les eines de distribució, així com la necessitat de guardar còpies físiques del que pengem en xarxes socials!

Primavera. Publicat al juny de 2022

NOTÍCIES DE LA FEDI

Adéu a La 9

Des del seu compte a mastodon.social, el 17 d'abril es despedia La 9, hacktivistes elegants i respectades que han exposat feixistes i poderoses durant deu anys. Gràcies per tot. Us trobarem a faltar!

Aplicació oficial de Mastodon per Android

El 21 d'abril es publicava la primera aplicació oficial de Mastodon per a Android. En un inici es va dissenyar sense línia local però diverses persones es van queixar i, al final, l'han incorporada.

La Fedi a la LinuxFest Northwest 2022

El 23 d'abril, en FLOX advocate va fer una xerrada sobre la Fedi a l'esdeveniment LinuxFest Northwest. La va titular "Fediverse: Decentralized Social Networking and Services" (Fedivers, mitjans socials i serveis descentralitzats).

Mastodon.uy fa 5 anys

Aquest 24 d'abril, el node uruguaià mastodon.uy celebrava el seu cinquè aniversari. Enhorabona i per molts anys des de l'altra punta del Basal.

Masto.rocks fa 1 any

El node de masto.rocks va fer el seu primer anyet el 18 de maig. Per molts anys a totes les que hi participen!

La Fedi fa 14 anys

També el 18 de maig feia anys la Fedi. Per celebrar aquest 14è aniversari, algunes veïnes de fediverse.party van crear un joc de preguntes sobre la Fedi. El joc està en anglès però, si algú s'animés a traduir-lo, tant el codi com el contingut està publicat sota llicències lliures. També des de Fedicat hem contribuït a l'aniversari de la Fedi, actualitzant el llibret sobre la Fedi i creant un observatori de presència digital.

Pixelfed fa 4 anys

Pixelfed, la primera eina d'imatgeria federada, va fer quatre anys aquest 1 de juny. Enhorabona i per molts anys!

Nou desembarcament

Des de finals d'abril i durant molts dies hem tingut una onada dilatada. El motiu, aquest cop, ha estat la notícia de la possible compra de Twitter per part del magnat Elon Musk. Benvingudes i que passeu bona estada!

El FediPilot europeu

El 28 d'abril l'EDPS (European Data Protection Supervisor) feia un comunicat anunciant un FediPilot: el desplegament d'un node de Mastodon i un altre de Peertube per a la Comissió Europea.

Nou vídeo promocional de la Fedi

A Can Framasoft aquest abril han llançat un vídeo curtet per introduir la Fedi i el seu funcionament descentralitzat. En pocs dies ja estava traduït a diversos idiomes.

fediverse.info: una web amb directori

Sota el domini fediverse.info aquest maig es llançava una nova web informativa. L'administra en Dansup, creador de Pixelfed. I qui ho vulgui, pot participar en el directori de persones, una eina per facilitar la descoberta de fedizens. Segons explica en Dansup, a la llarga seria ideal que el projecte es convertís en una organització sense ànim de lucre.

Noves instàncies

mastodon.gal i mastodon.economiasocial.org

Des del 17 de maig, algunes gallegues ja tenen node propi. Nekefara ha desplegat un node dedicat a l'idioma gallec. El mateix dia, s'anunciava el node mastodon.economiasocial.org, impulsat per GALP (Grup d'Acció Local Pesquer de la Costa Brava) i l'Ateneu Cooperatiu Terres Gironines. Benvingudes!

Fedivision: segona edició

Enguany s'ha celebrat la segona edició de Fedivision. Al 2021 algunes fedizens proposaven dedicar un espai a les creadores musicals perquè elaboressin cançons. L'any passat hi van participar 22 fedizens i, enguany, 37. La cançó més votada (56 vots de 224) ha estat una rumba catalana en espanyol cantada per un francès que porta per títol: "Se llama Fediverso". Enhorabona, iloth!

LWN aterra a la Fedi

El 20 de maig aterrava a la Fedi la publicació setmanal LWN.net, que des del 1997, informa sobre notícies del món del programari lliure. Molt coherentment, han triat el node fosstodon.org. Benvingudes!

Sobre la Fediqueta

Primer va ser la Netiqueta i ara ja tenim la Fediqueta. Des de la web italiana informapirata, al març publicaven una entrada titulada: "Fediquette: la netiquette e il Fediverso" (Fediqueta: la netiqueta y la Fedivers). En ella s'expliquen qüestions crucials de moderació de continguts que, quan més es detallen als acords de convivència, més faciliten la tasca a les persones que moderen les instàncies. Bona feina, veïnes!

Toot, Ipotxa, Publish

Hi ha molta gent que li diu «Toot» (pronunciat, tut) a les publicacions que fa al mastodont. Toot és una deformació de «Tweet», que és com es diuen a les piulades o publicacions de Twitter. La idea, segons explica l'Eugeni, la va tenir un Youtuber al 2016, que va dir que si canviava el nom, patrocinaria el projecte per sempre més. Però a l'Eugeni li agrada més «Publish», que té més sentit, diu. Com a curiositat, recordar que durant un temps, algú va canviar «Toot» per «Ipotxa», que encara desconcertava més.

ACTUALITZACIONS

Pleroma v2.4.3 1: Actualització centrada en seguretat.

Mastodon v.3.5.3: Actualització on destaquen l'opció d'elegir idioma al compositor de la versió web, la incorporació d'un avís per als comptes limitats i canvis en el «feed RSS».

Peertube v.4.2: Hi destaquen la capacitat d'editar vídeos des de la web, major nombre de mètriques als vídeos (com per exemple la mitjana de temps de visualització) o la configuració de la latència en directes.

Pixelfed v.0.11.3: Hi destaquen els missatges directes, una nova versió de la interfície Metro i l'autenticació LDAP.

Funkwhale v.1.2.5: Actualització centrada en l'eliminació de «bugs», com el que feia que les pàgines de canals no s'acabessin de carregar.

Lemmy v.0.16.4: Actualització del programari agregador de notícies on hi destaquen una nova opció de comunitat «restringida», la federació amb peertube i millores en l'API RUST.

Castopod v1.0-beta.14: Aquest jove programari enfocat als «podcast» estrena versió en castellà i correcció de bugs en última versió publicada.

Gitea v.1.16.6: Actualització d'aquest programari que encara no forma part del Fedivers però que hi està treballant.

JUNGLA DIGITAL

Durant aquest nou trimestre a la jungla digital, els nostres depredadors habituals no han estat perdent el temps i nova informació sobre les seves estratègies de caça han estat revelades. Hem vist com Github ha suspès comptes de desenvolupadors russos sense previ avís en el context de les sancions a Rússia promogudes pels Estats Units.

Aquest fet ens recorda la importància de la sobirania de les nostres infraestructures, inclús quan es tracta de codi lliure. També hem sabut que el propi Facebook reconeix en un document filtrat que no sap a on van a parar les dades que extreu dels usuaris, ni com s'utilitzen. És difícil, doncs, poder garantir la privacitat d'aquests!

En aquesta línia, un estudi ha publicat que les aplicacions d'Android Google Message i Goggle Dialer envien informació sobre les comunicacions de les usuàries sense notificar-ho i sense el seu consentiment. A part, hem conegut que el 90% de les 164 aplicacions d'aprenentatge estudiades per Human Rights Watch han estat enviant dades a empreses de publicitat durant la pandèmia.

Però no tot són males notícies. Encara hi ha certa resistència a aquests atacs als drets humans, tot i que sovint siguin simbòlics i poc significatius. Twitter ha estat multada per utilitzar dades de 2FA per a publicitat dirigida, hi ha hagut una sentència pionera contra Amazon per les seves subcontractacions de repartiment, i Mark Zuckerberg ha estat denunciat pel Districte de Columbia a causa del cas Cambridge Analytica. A més, Brussel·les ha acusat a Apple de distorsionar el mercat dels pagaments via «smartphone». Pel que fa a la Unió Europea, també ha donat un ultimàtum a WhatsApp (Facebook) perquè

expliqui quines dades recopila i com les fa servir, fet que sembla difícil tenint en compte el document filtrat que es comentava al paràgraf anterior. A nivell més local, Bèlgica ha declarat que una part central del consentiment donat a través de bàners de galetes (cookies) és il·legal.

Bona notícia és també la prohibició d'utilitzar Microsoft 365 a les escoles de l'estat alemany de Baden-Württemberg. Tanmateix, no tots els moviments de les administracions públiques són per a protegir les ciutadanes. La Unió Europea ha publicat un esborrany on indica l'interès per a monitoritzar tots els missatges de xat.

A part, aquest mes d'abril ha estat notícia el cas d'espionatge a polítics i activistes catalans mitjançant el programa Pegasus (anomenat «CatalanGate»). Finalment, també són preocupants les grans inversions en centres de dades que ha confirmat Microsoft a Espanya.

També ens preocupa l'atac de phishing que li ha costat 350.000 euros a l'Ajuntament de Barcelona. Finalment, acabem amb un parell de notícies relacionades amb el buscador que (en teoria) promou la privacitat, DuckDuckGo (DDG). A l'abril, DDG va eliminar dels seus resultats espais webs amb contingut pirata i també l'eina per a descarregar vídeos youtube-dl. Al maig, tornava a ser notícia perquè es va fer públic que l'empresa té un acord amb Microsoft que implica que no pot bloquejar els seus rastrejadors.

Aquestes notícies ens recorden la importància del programari basat en la comunitat i el perill que comporta la dependència econòmica de empreses com Microsoft. Cal recordar que DDG no és programari lliure i per tant no podem saber com funcionen els seus algoritmes exactament.

Estiu. Publicat al setembre de 2022

NOTÍCIES DE LA FEDI

Forges federades

Fa anys que es pensa en federar repositoris de codi però al gener del 2022 es va aconseguir finançament per desenvolupar aquesta idea. I al juliol, a través de Gitea, es va fer el primer comentari federat des d'una instància remota. Es comenta que la federació entre forges és senzilla però que la dificultat es troba en federar les forges amb altres programaris de l'ecosistema federat, com Mastodon.

L'hora mastodòntica de la FSF

A principis de juliol, la Free Software Foundation (FSF), va organitzar una «Mastodon Hour» (Hora de Mastodon) per fer caliu a l'ecosistema federat. I és clar, algunes ens vam sentir fora de joc perquè participem a la Fedi però no a Mastodon. Durant la trobada se'ls va comentar que el títol no feia justícia a la totalitat de l'ecosistema i les organitzadores van comunicar que tindrien en compte les suggerències. Tot apunta a que la propera trobada es dirà «Fediverse Hour».

De blau a lila

A Cal Mastodont, assessorats per Oak Studios, han fet uns retocs a la web i, de pas, han variat la seva imatgeria gràfica. Aquell blau més aviat claret té ara

un to més fosc tirant a lila. Segons informen al blog, volen deixar enrere els blaus d'altres mitjans socials i donar un toc més professional a la seva pàgina web. L'objectiu és millorar la percepció del projecte.

Acampada fediversal

Del 4 al 8 d'agost es va organitzar un FediCamp a Gedelitz, Alemanya. Entre les propostes de xerrades, trobem que es va parlar de «Menors a la Fedi», amb l'objectiu de debatre l'obligació de tenir mínim setze anys per obrir un compte. També es va fer una xerrada titulada "Els feixistes envaeixen Peertube. Què fem al respecte?". Sembla que les xerrades es van fer en alemany però a la de Peertube es van prendre notes en anglès. Hi van participar una vintena de fedizens. Enhorabona per la iniciativa!

Akkoma a la catalana

L'Spla, admin de mastodont.cat i altres nodes fediversals, se'ns ha enamorat d'Akkoma, un «fork» o variant de Pleroma. I n'ha muntat un node sota el domini catala.digital per a personetes que estimen la llengua catalana.

Aquest nou programari inclou funcionalitats realment interessants, com la publicació de continguts en local, és a dir, només per a comptes del propi node. També és molt interessant la línia de temps bombolla, on es mostren les publicacions d'instàncies amigues triades per les administradores. Aquesta línia de temps permet descobrir altres comptes de forma més orgànica. Gràcies per incloure a barcelona.social entre les vostres instàncies amigues.

Fedizine: mitjans federats i anarquisme

A principis d'agost es va celebrar la Fira del llibre anarquista de Montreal. Aprofitant l'ocasió, la web del projecte Fedizine (en anglès) va ser adaptada i convertida en fulletó físic. El fulletó es pot descarregar en dues versions, una per llegir i l'altra per imprimir-ne una versió de batalla, és a dir, que està maquetat per imprimir en A4 apaïsat i que només s'hagi de plegar i grapar. Gràcies per crear materials explicatius sobre la Fedi!

Filigranes digitals

A l'ecosistema federat es fan molts experiments, com creuar protocols. Per exemple, aquest estiu s'ha creat una recepta computacional que mescla el protocol ActivityPub via Pleroma amb el protocol IPFS. També, des del 2021, hem tingut alguns saraus de «SPAM» (publicitat no sol·licitada) relacionats amb criptomonedes. Altres projectes, com BlueSky, estan desenvolupant altres protocols més enfocats a la identitat digital i cert magnat que finança el projecte ja parla de la web5 quan encara no se sap ben bé què és la 3. En fi, que tenim un bon sarau digital des de que s'ha posat de moda la descentralització web!

Avatars i ceguera

En general, les fedizens usen algun tipus d'avatar. Des d'alguns nodes s'anima a les noves usuàries a omplir el seu perfil i posar una imatge d'avatar. I algunes fedizens ignoren o bloquegen els perfils que no tenen avatar definit. Però resulta que la Fedi és molt

diversa i hi ha molta gent que no necessita avatar ni té necessitat d'imatges en general. Parlem de les persones cegues, que molts cops no tenen avatar perquè, comprensiblement, tant els fa. Així doncs, fóra bo no discriminar perfils pel fet de no tenir avatar.

Retirades fediversals

Ens dol anunciar que aviat s'apagaran dos nodes: cybre.space i mastodon.madrid. Les admins han deixat marge de temps perquè les seves fedizens migrin a altres nodes. Gràcies pel temps, els coneixements, els diners i la paciència invertits per administradores i moderadores. Ens llegim des d'altres nodes de la Fedi!

ACTUALITZACIONS

Funkwhale 1.2.8: Versió de solucionament d'errors. Les desenvolupadores estan molt actives i han publicat diverses d'aquestes versions!

Funkwhale Android 0.15: Nova versió de la beta per a Android on arreglen bugs i milloren les dependències.

Tusky v19.0: Inclou suport pel «Push Unificat», la capacitat de retallar imatges mentre es prepara la publicació, la inclusió de la data de creació dels perfils i moltes solucions a «bugs» i millores en la traducció.

Castopod 1: Castopod afegeix una imatge docker com a mètode de instal·lació.

Akkoma 2022.07 1: Versió suficientment estable perquè el desenvolupador consideri que és el punt de partida inicial.

Kdenlive 22.08: Tot i que no es tracti d'un programari del fedivers, incorpora la possibilitat d'exportar guies com a capítols a PeerTube.

PeerTube 4.3: Nova versió del popular programari de vídeos que incorpora la capacitat d'importar de canals d'altres plataformes de forma automatitzada, millores en la interfície gràfica i també dues noves llegües: toki pona i croati!

JUNGLA DIGITAL

Cada vegada més veus alerten contra les grans tecnològiques i veuen la necessitat de controlar la sobirania tecnològica. En aquest sentit s'ha pronunciat el govern francès aquest estiu. També és destacable l'article publicat a The Guardian per una persona de dins de la Comissió Europea que es mostra especialment crítica amb les tecnològiques d'Estats Units i com han influenciat en la legislació europea. Aquesta dolça convivència està arribant a la seva fi?

Estem pendents de si el pols entre Meta i Brusel·les acaba en l'abandonament d'Europa per part de l'empresa americana per no adaptar-se a les polítiques de privacitat europees. I no és per a menys. Meta ha rebut una multa de 405 milions d'euros per incomplir en menors les lleis de protecció de dades. No és l'únic cas recent, aquest agost l'empresa va arribar a un acord extrajudicial en una denúncia relacionada amb la seva gestió en el cas de Cambridge Analytica i també ha estat demandada per utilitzar rastrejadors per a accedir a dades de pacients hospitalaris.

Fora d'Europa, Corea del Sur ha imposat també una multa a Meta i a Google per violacions de la privacitat. Serà la fi de Facebook i Instagram a Europa? Ho sabrem pròximament, però sembla que ja hi ha les primeres discrepàncies al respecte per part d'alguns països. En paral·lel al cas de Meta, diversos països europeus, començant per Dinamarca i continuant per Països Baixos i Alemanya, han prohibit els serveis i dispositius de Google al servei educatiu perquè no compleix amb els requisits de la Unió Europea en Reglament de Protecció de Dades (RGPD). L'últim cas sonat d'abandonament de serveis de les GAFAM l'ha protagonitzat Rússia, que decidit substituir Windows per Linux en la seva administració per tal d'avançar en

la seva sobirania digital. Tot i aquest aparent trencament progressiu entre les GAFAM i les institucions públiques, informacions com la capacitat legal de la Hisenda espanyola de conèixer la ubicació de qualsevol dispositiu mòbil o la col·laboració de Facebook per a perseguir una menor acusada d'avortar als EEUU ens recorden que sovint els seus interessos van de la mà i en detriment dels drets digitals i humans de la població.

Altres fets destacats de l'estiu inclouen la campanya «Give Up GitHub» promoguda per la Software Freedom Conservancy per tal que les desenvolupadores abandonin la plataforma de Microsoft, l'estafa digital de vuit milions d'euros a les institucions públiques catalanes, la compra de Roomba per part d'Amazon (amb la clara intenció d'acumular dades sobre les vivendes) i les sonades declaracions de l'excap de seguretat de Twitter on denuncia multitud d'errades que afecten a la privacitat dels usuaris i que pot interferir clarament en el judici de Twitter contra Elon Musk.

Tardor. Publicat al gener de 2023

NOTÍCIES DE LA FEDI

Desembarcament tuiteru, segona part

Cap a l'abril ja va haver-hi moviment de Twitter a la Fedi, especialment a Mastodon, a causa de la compra del mitjà social per part d'un milionari. A l'octubre la compra es feia efectiva i començava a despedir al personal. Entre una trastada i altra, hi ha molta gent que ha anat saltant a la Fedi al darrer trimestre de l'any.

Mastodon.technology es retira

L'1 de desembre de 2022 es retirava el node de mastodon.technology. Hi va haver una mica de FediDrama amb un altre node que va usar un domini molt semblant i creava confusió. A més, el nou node portava el nom de Mastodon però sota hi havia un node de Pleroma i l'Eugeni va treure la carta de la marca registrada, dient que no es podia usar el nom si no s'usava la tecnologia també.

Aterratges

Inkscape, Blender i Krita ja hi eren i ens faltava GIMP. Aprofitant l'onada, hem vist aparèixer projectes de programari lliure que té tot el sentit del món que usin mitjans federats. I ha aterrat Lychess, una web on jugar a escacs i Xnet, que ja anava sent hora... Benvingudes!

Alerta «ethics in internet culture research»

No és el primer cop que es fabriquen papers científics fent un mal ús de les dades, sovint fent «scraping» indiscriminat i malintepretant els resultats per desconeixement de l'ecosistema. Ja fa un temps, arrel d'un paper d'una universitat, es va crear una carta oberta per fer retirar les dades usades i es va aconseguir. Ara, es torna a donar un cas de «scraping» sense consentiment.

Federant que és gerundi

Des de Nextcloud ens informen que estan treballant en una millor federació amb l'ecosistema fediversal. I arrel de la migració tuitera, des de Tumblr diuen que es federarà el més aviat possible. Algunes empreses, com Vivaldi, ja han creat els seus nodes. I altres, amplien el seu negoci fediversal, comprant nodes com Pawoo. La Fedi és molt diversa però, fins ara, la majoria dels nodes els han montat individus, col·lectius i petites empreses com associacions i cooperatives.

Nova web de Pixelfed

El Pixelfed d'en Dansup porta ja alguns anys a la Fedi i el seu desenvolupament és força constant. Aquest novembre, la web del projecte ha estrenat disseny web i fa força patxoca. A més de l'absència de rastrejadors i anuncis, trobem un disseny molt net i contrastat, amb alguns dibus amb els passos a seguir si volem participar d'un node. I un menú senzill, amb les funcionalitats del programari i alguns servidors disponibles.

Fediverse.party fa 5 anys

La Lostinlight ha creat una entrada per celebrar els cinc anys d'existència fediverse.party, una pàgina web en anglès que es dedica a l'ecosistema fediversal. Allà s'informa sobre les eines federades i es facilita que la gent pugui triar un node més adaptat a les seves necessitats. Comenten que s'agraeixen les col·laboracions i que, des de que han mogut el repositori de Gitlab a Codeberg, les col·laboracions s'han doblat.

Un nou Fedivision al 2023

Sembla ser que tindrem tercera edició de FediVision. En una entrada reflexiva i enfocada a millorar la tercera edició, una de les responsables fa balanç de FediVision 2022. Entre altres coses, es comenta intentar posar les lletres perquè es pugui cantar o entendre el que s'hi diu i temes de tempos, per deixar més temps a les fedizens per crear la cançó.

La llegenda de John Mastodon

En una publicació seriosa, el redactor no va parar molta atenció al que escrivia, i va batejar com a John Mastodon el creador de programari fediversal. L'errada va donar tres voltes al món i, fins i tot un escriptor americà, li va dedicar uns versos al personatge.

En pocs dies, a la Fedi, en John Mastodon reemplaçava en Chuck Norris en totes les seves fites i més, i se li creaven mems, cançons i altres continguts.

Citacions a Mastodon

Una de les coses que més troben a faltar les persones provinents de Twitter és el fet de citar. Si no es pot fer a alguns programes fediversals és per minimitzar crear mals rotllos. I a can Mastodon, l'Eugeni s'està repensant implementar-ho per demanda popular. Si s'implementa, doncs veurem si se'n fa més bon ús que mal ús. El temps dirà.

Forjant un FediDrama

El màxims responsables de Gitea van decidir crear una empresa amb ànim de lucre i, com a algunes no els ha fet gràcia, han fet un «fork» que s'anomena Forgejo, que en realitat, és Forgxejo, forja. En general, si no s'usen caràcters especials, l'Esperanto és una molt bona eina per nombrar coses. En fi, per acabar l'any, ara tenim dos programaris de repositoris federats.

ACTUALITZACIONS

Pixelfed v0.11.4: versió mínima compatible amb l'aplicació de mòbil creada pels mateixos desenvolupadors.

Friendica 2022.10: Correcció de «bugs», traducció a alguna llengua addicional i reconstrucció de l'ús del 2FA.

Castopod v1.0: el programari de «podcasts» publica la primera versió estable, destacant els correus per recuperar la contrasenya, el sistema d'autenticació en dos passos (2FA), actualitzacions automàtiques de la base de dades i el requeriment mínim de php 8.1.

Mobilizon v3: Flamant versió estable del programari orientat a organitzar esdeveniments on hi destaca la millora del buscador.

WriteFreely v0.13.2: el programari de blog federat corregeix diversos errors.

Mastodon v4.0.2: la popular aplicació de microblogging canvia de versió estable a la quarta, tot i que ja hi ha actualitzacions més recents. Algunes de les millores que destaquen és la possibilitat de filtrar per idioma o seguir etiquetes.

HomeTown v1.0.7+3.5.5: Aquest «fork» de Mastodon corregeix alguns «bugs» de seguretat importants que arrossegava.

Funkwhale v1.2.9: El programari orientat a àudio ha publicat diverses actualitzacions. En l'última versió han corregit diversos errors.

Peertube v5.0.1: El popular programari orientat a vídeo ha canviat de versió estable també, on hi destaquen el suport per la verificació de dos passos (OTP), canvis en la interfície o un filtre per destriar vídeos pel nom.

JUNGLA DIGITAL

La jungla digital no ha restat parada aquesta tardor i diverses notícies han saltat a la palestra. Sembla que les GAFAM continuen fent de les seves: Google ha estat multada per abús de posició dominant, Facebook accepta pagar pel cas de Cambridge Analytica i la Unió Europea (UE) prohibeix el negoci publicitari a la seva xarxa social i a Instagram, tot condemnant-lo a pagar una multa milionària. Pot ser que les autoritats comencin a veure les dents al llop? Les autoritats franceses prohibeixen Microsoft Office 365 i Google Docs al sistema educatiu per pràctiques anticompetitives i no complir amb el Reglament de Protecció de Dades (RGPD).

La UE també ha aprovat dues lleis sense precedents per tal de regular els serveis i els mercats digitals. Ens ho explica @titi@barcelona.social a: "Sobre el reglament europeu de serveis digitals (DSA)". Tot i així, encara hi ha molta feina per fer ja que la UE es va gastar 400.000 euros en una festa al metavers on només hi van assistir sis persones. A més, s'ha denunciat a Microsoft per violar llicències i drets d'autor amb «GitHub Copilot», incidint en la problemàtica que estan generant les intel·ligències artificials. També han denunciat robatoris de dades a WhatsApp i a Twitter. Aquest darrer cas destaca després de l'acomiadament de moltes treballadores de seguretat de l'empresa que ha comprat Musk. També és revelador el resultat d'una auditoria que acusa a Youtube de promocionar vídeos que deshumanitzen les persones migrants. Finalment, el projecte de xarxa descentralitzada Bluesky creada pel fundador de Twitter segueix en marxa anunciant el seu protocol i, un altre milionari, el raper Kanye West, ha comprat la xarxa social Parler després de ser expulsat de Twitter.

MetaLlibret

La publicació en paper d'aquest llibret es va començar a gestar a l'època de Fedicat. En un primer moment es va proposar una tirada de 200 exemplars que, entre altres coses, comportava afegir testimonis fediversals i remunerar la feina feta. Però es va reconduir el projecte i, al final, s'ha fet una tirada més modesta de 50 exemplars i s'ha creat amb bona voluntat.

La revisió del text s'ha dut a terme gràcies a diverses eines de programari auditable, com la web de Gamifi.cat, on hi ha un apartat Llibres i, allà, s'allotja el pdf i el codi font d'aquesta publicació. Els continguts d'aquesta web, creada amb Lektor i allotjada a Tilaa, també estan disponibles al protocol Gemini mitjançant el plugin Lektor Gemini capsule, que passa el markdown als dos protocols.

A més, per les anotacions al text, s'ha usat Okular i per retornar el fitxer revisat, s'ha fet ús del Nextcloud que té muntat en Marcel amb Yunohost a can Hetzner. Per l'època, que és un Discourse, s'han anat comentant els canvis al text per missatge privat. De retruc, també s'ha usat el Jitsi i el BigBlueButton de l'associació per a l'expansió de la Xarxa Oberta (eXO), que estan en un servidor ubicat a Barcelona, concretament a un parell de quilòmetres d'on s'ha escrit el llibre. Això sí que és proximitat i sobirania! Més enllà de les eines en sí, és important saber on paren i qui les manega.

Per crear el codi de barres del ISBN s'ha fet servir Zint, un programari que es pot instal·lar des del propi sistema operatiu. Amb una senzilla comanda, s'ha generat el codi de barres des de la terminal amb l'extensió eps. Després, la imatge s'ha importat al fitxer de la coberta creada amb Inkscape i s'ha retocat la tipografia dels números abans de generar el pdf final per a la impressió. Tot i que les imatges solen tenir extensions png o jpg, a impremta s'envia un fitxer pdf.

Un cop revisat el text i posat ISBN a la coberta, s'ha contactat amb la impremta per un nou pressupost. El primer contemplava 90 pàgines i, al final, en té 98.

La part més feixuga, però, ha estat la burocràtica. La gimcana s'inicia quan volem aconseguir un ISBN i ens hem de donar d'alta a l'Agència. Després hem de sol·licitar ISBN per al nostre títol pagant 45 euros, i després omplir la fitxa de petició a la seva web i esperar a que ens validin. Si tot està a lloc, envien un pdf amb l'aprovació del registre.

Després d'aconseguir un número ISBN, s'ha fet l'alta i sol·licitud d'un número de Dipòsit Legal (DL), gestionat per la Biblioteca de Catalunya. Un cop donada l'alta, ens donen accés a una web per generar la sol·licitud del número de dipòsit. I a partir de la data de sol·licitud, es donen dos mesos per entregar quatre exemplars físics de l'obra al Dipòsit.

Per últim, sorpresa, aquest any ha entrat en vigor una nova llei i s'ha de fer alta també a la Biblioteca Nacional d'Espanya, on ara tenen una web dedicada a "Archivos digitales previos a la impresión". Des del 2023, arrel d'aquesta nova llei, sembla que s'han de registrar també publicacions digitals com videojocs i obres digitals en general.

I així, un cop generats els números de ISBN i DL, hem d'enviar els fitxers de l'obra als "Archivos digitales previos a la impresión". Segons expliquen, es recomana enviar-los en PDF/A i es presenten quatre maneres d'enviar-los en funció del nombre fitxers.

En el cas d'aquest llibret, s'ha optat per la tercera modalitat, que proposa enviar un fitxer comprimit en zip que inclou altres fitxers, set en el cas d'aquest llibre. Els dos fitxers d'impressió en pdf, un pel text i l'altre per la coberta. Tres fitxers de codi font, un pel text i dos per la coberta perquè Inkscape genera colors en RGB però a la impremta s'usa CMYK. I així, tot i que s'ha

creat la coberta amb Inkscape, el retoc de colors s'ha fet amb Scribus. El dos darrers fitxers són per les tipografies, la principal al text i a la coberta (Atkinson Hyperlegible) i la secundària pel títol a la coberta (Bebas v.1.1).

Els fitxers del codi font del text i del retoc de colors tenen una extensió .sla, que és la del programari Scribus, i el codi font de la coberta té una extensió .svg, un estàndard vectorial usat per Inkscape. Les tipografies s'han entregat en zip.

Val a dir que, si bé és feixuc fer tot el procés burocràtic, no es triga massa i, amb agilitat, en una setmaneta es podria resoldre. I, de fet, per una petita cosa autopublicada com aquest llibret no cal ni ISBN ni DL. Amb tot, però, si bé ha estat complicar-se la vida, també és un orgull que, per aquest 15è aniversari, hi hagi publicat i catalogat un llibre sobre la Fedi.

Perquè portem un nou món a les nostres eines,
llarga vida a la tecnologies convivencials!

